

ACC. N:R M. 16790:1-5,

Landskap: Skåne *Upptecknare:* Ulla Larsson
Härad: Norra Åsbo *Berättare:* Hugo Olsson
Socken: Örkelljunga *Berättarens yrke:* f.d. kyrkovaktnästare
Uppteckningsår: 1967 *Född år* 1895 *i* Örkelljunga

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Bröllop och bröllops seder. s. 1-5.

*onoms. fråge-
lista utarb. av
ds. Jansson*

LW 52

Skriv endast på denna sida.

ACC. N:R M. 16790:/,

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Kontakter. Det gavs ej så många tillfällen att dansa förr som nu. I godtemplarsalen var det dans ibland, och så fanns det en utedansbana i skytteparken i Örkelljunga. På sommaren kunde man också dansa i Mörkahult. Vid midsommar hade man midsommarstång på torget vid gästgivargården. Ungdomen brukade även träffas på marknaderna i Ljunga-skog och torgdagarna i Örkelljunga.

Man gifte sig oftast med någon från samma ort. Det var inte som på slätten, där folk kom norrifrån för att hjälpa till med betskörden. I äldre tider bestämde föräldrarna giftermålet, men det har jag själv ej upplevt. Folk var inte så rika här som på slätten, där det nog hände, att föräldrarna såg till, att deras barn gifte sig med någon, som var ekonomiskt jämställd. Hemgift skulle bruden ha. Det var mest linne och sängkläder, men ibland förekom också pengar.

Frieri. Kontrahenterna kom själva överens och informerade sedan familjen. Vid frieriet brukade fästmannen ge sin fästmö en psalmbok,

ACC. N:R M. 16790:2.

2
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

som han köpt på marknaden.

Förlovning. Förlovningar var vanligare än trolovningar, då prästen skulle läsa över dem. Man växlade ringar precis som nu. Ringarna användes ej av männen i vardagslag. Hur länge man gick förlovad var olika.

Lysning. Man tog ej ut lysning någon särskild tidpunkt på året, men min farmor berättade, att barn på nei (nedan) blev mörka i skinnet. Avkomman blev bättre i ny. Hur lång tid före bröllopet man tog ut lysning varierade starkt. Man gick inte i kyrkan första lysningsdagen men den tredje skulle man vara där. Man sade, att de ramlade ur predikstolen då.

Förspel till bröllopet. Gillen före bröllopet förekom ej.

Bröllop. Man gifte sig ofta fredagar, som var expeditionsdagar, om bröllopet skulle vara i all enkelhet. De enklare bröllopen hölls i prästgården med ett par vittnen, medan de större och finare var i kyr-

ACC. N:R M. 16790:3.

3
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

kan. Kyrkbröllopen, som var vanligast, hölls mest sommartid, eftersom man ej eldade i kyrkan. Vigsel i brudens hem förekom ibland. Oftast gifte man sig på eftermiddagen, även om förmiddagsbröllop ansågs finare. Brudparet var i senare fallet klädda i dräkt resp. kostym. Vigsel förekom aldrig i samband med gudstjänst. Syskon eller goda vänner var vittnen. Om någon varit längre i tjänst, förekom det nog, att husbonden ordnade med vigseln. Jag har hört berättas om en husbonde, som lovade att ordna bröllopskalaset för sin jungfru, om hon väntade med att gifta sig i fem år. Hon kunde emellertid inte vänta så länge. Här fördes bruden alltid in i kyrkan av brudgummen. Man spelade någon marsch. Bruden hade vit klänning, så långt tillbaka som jag kan minnas. Kronan var av myrten. Kyrkan fick sin silverkrona först för c:a 20 år sedan. Doktor Ahlberg skänkte den, när hans dotter skulle gifta sig. Ofta kläddes bruden av gamla gummor. Det fanns t.ex. en i Östra

ACC. N:R M. 16790:4

4
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Spång. Vigselringen var av guld.

När brudföljet var på hemväg, kom vänner ut till vägen med vin och kakor. Brudparet skulle "skänkas". Om det var lång väg till kyrkan, följde bara de allra närmaste med brudparet dit. Övriga gäster d.v.s. släkten och de som uppvaktat på andra lysningsdagen, väntade hemma i brudens hem, där kalaset hölls. Om det var på sommaren, brukade ungdomarna i byn resa en äreport utanför bröllopgården. Det gjordes där på morgonen samma dag, som bröllopet ägde rum.

På kalaset skulle prästen ha den bästa platsen, men annars var det ingen särskild placering. Det var inte fint, att gå fram, när det bjöds första gången. Det gick dock aldrig så långt som i Småland, där man hade två handfasta karlar till att leda fram gästerna, som t.o.m. brukade springa och gömma sig. Maten lagades av någon kocka, som brukade fara omkring på kalas och laga maten. Någon rutinerad ungmö eller yngre pigan

ACC. N:R M. 16790:5.

5
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

person serverade. Man fick vanligen smörgåsbord först och sedan stek eller bruna bönor. Risgrynsgröt och saftsoppa serverades till efterrätt. Till detta drack man öl eller brännvin. Tal förekom bara om någon blev berusad eller om prästen var medbjuden.

Dans hade man sällan på bröllopen här, eftersom många var religiösa.

När dans förekom, skulle brudparet öppna dansen - om de kunde dansa.

Kronan skulle också dansas av bruden. Det gick till så, att man dansade någon häftig dans eller galopp, så att kronan gled av bruden.

Vanliga danser på den tiden var polka, galopp och vals.

Hade mandåligt med plats eller hade någon inte kunnat komma på kalaset på grund av barn eller avsaknad av lämpliga kläder, så hade man "ettergille" för dessa. Det hände, att brudparet även hade bjudning i det nya nya hemmet senare, när de kommit i ro.

De nygifta gick inte i kyrkan första lysningsdagen efter bröllopet.